

ЛІТЕРАТУРА

1. Бочкарьова О. Ю. Методика навчання майбутніх учителів англійської мови професійно спрямованого аудіювання: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / О. Ю. Бочкарьова. – К., 2007. – 281 с.
2. Дацків О. П. Методика формування вмінь говоріння у майбутніх учителів англійської мови засобами драматизації: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / О. П. Дацків. – К., 2012. – 321 с.
3. Задорожна І. П. Теоретико-методичні засади організації самостійної роботи майбутніх учителів з оволодіння англомовною комунікативною компетенцією: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02 / І. П. Задорожна. – К., 2012. – 770 с.
4. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін. / за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.
5. Maley A. Drama techniques: a resource book of communication activities for language teachers. Third edition / A. Maley, A. Duff. – Cambridge: Cambridge University Press, 2005. – 246 p.
6. Nunan D. Designing Tasks for the Communicative Classroom / D. Nunan. – Cambridge: Cambridge University Press, 1991. – 211 p.
7. Wessels Ch. Drama / Ch. Wessels. – Oxford: Oxford University Press, 1995. – 137 p.

REFERENCES

1. Bochkar'ova O. Yu. Metodyka navchannya maybutnikh uchyteliv anhliys'koyi movy profesiyno spryamovanoho audiyuvannya: dys ... kand. ped. nauk: 13.00.02 / Olena Yuriyivna Bochkar'ova – K., 2007. 281 s.
2. Datskiv O.P. Metodyka formuvannya vmin' hovorinnya u maybutnikh uchyteliv anhliys'koyi movy zasobamy dramatyziatsiyi: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.02 / Ol'ha Pavlivna Datskiv – K., 2012. – 321 s.
3. Zadorozhna I. P. Teoretyko-metodychni zasady orhanizatsiyi samostiynoyi roboty maybutnikh uchyteliv z ovologodinnya anhlomovnoyu komunikatyvnoyu kompetentsiyeyu: dys. ... d-ra ped. nauk: 13.00.02 / Iryna Pavlivna Zadorozhna – K., 2012. 770 s.
4. Metodyka navchannya inozemnykh mov i kul'tur: teoriya i praktyka: pidruchnyk dlya stud. klasychnykh, pedahohichnykh i lnhvistychnykh universytetiv / O. B. Bihych, N. F. Borysko, H. E. Borets'ka ta in. / za zah. red. S. Yu. Nikolayevoyi. – K.: Lenvit, 2013. 590 s.
5. Maley A. Drama techniques: a resource book of communication activities for language teachers. Third edition / A. Maley, A. Duff. – Cambridge: Cambridge University Press, 2005. 246 p.
6. Nunan D. Designing Tasks for the Communicative Classroom / D. Nunan. – Cambridge: Cambridge University Press, 1991. 211 p.
7. Wessels Ch. Drama / Ch. Wessels. – Oxford: Oxford University Press, 1995. 137 p.

УДК 378.147:811.133.1:004

НАТАЛІЯ МАЙЄР

teacher123@ukr.net

доктор педагогічних наук, доцент,

Київський національний лінгвістичний університет

**ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЮ ЗА ПРОЦЕСОМ І РЕЗУЛЬТАТОМ
ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
ВИКЛАДАЧІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ У САМОСТІЙНІЙ РОБОТІ**

Розкрито особливості контролю за процесом і результатом формування методичної компетентності майбутніх викладачів іноземних мов у процесі їхньої самостійної роботи за індивідуальною траєкторією учіння в спеціально спроектованому і розробленому інформаційно-комунікаційному навчальному середовищі. Запропоновано авторське тлумачення поняття «контроль за процесом і результатом формування методичної компетентності» і описано особливості самоконтролю магістрантами. Конкретизовано функції контролю, його форми і види та представлено їх зміст. Визначено об'єкти і засоби контролю за рівнем розвитку складників методичної компетентності. Обґрунтовано критерії оцінювання методичних знань, а також методичних умінь розроблення плану-конспекту фрагмента практичного заняття з іноземної мови в умовах навчальної діяльності у межах дисципліни «Методика навчання іноземних мов у вищій школі», укладання плану-конспекту практичного заняття і сценарію

позааудиторного заходу іноземною мовою в реальних умовах організації освітнього процесу під час педагогічної практики магістрантів.

Ключові слова: індивідуальна траєкторія учіння, іноземні мови, майбутній викладач, методична компетентність, контроль, критерії, самостійна робота.

НАТАЛІЯ МАЙЕР

teacher123@ukr.net

доктор педагогических наук, доцент,

Киевский национальный лингвистический университет

ОСОБЕННОСТИ КОНТРОЛЯ НАД ПРОЦЕССОМ И РЕЗУЛЬТАТОМ ФОРМИРОВАНИЯ МЕТОДИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ В САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЕ

Раскрыты особенности контроля над процессом и результатом формирования методической компетентности будущих преподавателей иностранных языков в процессе их самостоятельной работы в специально спроектированной и разработанной информационно-коммуникационной обучающей среде. Предложено авторское толкование понятия «контроль над процессом и результатом формирования методической компетентности» и описано особенности самоконтроля магистрантами. Определены объекты и средства контроля над уровнем развития составляющих методической компетентности. Обоснованы критерии оценивания методических знаний, а также методических умений разработки плана-конспекта фрагмента практического занятия по иностранному языку в рамках дисциплины «Методика обучения иностранным языкам в высшей школе», составления плана-конспекта практического занятия и сценария внеаудиторного мероприятия на иностранном языке в реальных условиях организации образовательного процесса во время педагогической практики магистрантов.

Ключевые слова: индивидуальная траектория обучения, иностранные языки, будущий преподаватель, методическая компетентность, контроль, критерии, самостоятельная работа.

NATALIYA MAYER

teacher123@ukr.net

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor,

Kyiv National Linguistic University

PECULIARITIES OF CONTROLLING THE PROCESS AND RESULTS OF FORMING METHODOLOGICAL COMPETENCE OF FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS IN THEIR SELF-DEPENDENT WORK

The article reveals peculiarities of controlling the process and results of forming methodological competence of future teachers of foreign languages in their self-dependent work in specially designed and developed information-communicative teaching environment. There is suggested the author understands of the notion "controlling the process and result of forming methodological competence" and described the peculiarities of self-control by master's degree students. Determined didactic function control (feedback, corrective, training, evaluation), which designed both the teacher activity and the activity of undergraduates. The features of realization evaluation function in assessing a teacher and self-assessment of their educational activities undergraduates in different types of control, which form an individual. Formulated conditions that made possible the objectivity and validity of student assessment magistracy. There are defined objects and means of control over the level of improvement in methodological competence components. The article justifies the criteria of evaluating methodological knowledge as well as methodological skills in compiling a summary plan for a practical lesson and a script for an out-of-auditorium measurement in foreign language under real conditions of organizing process during pedagogical practice of master's degree students.

Keywords: individual trajectory of teaching, foreign languages, future teacher, methodological competence, control, criteria, self-dependent work.

Аналіз наукового доробку останніх років доводить, що проблема методичної підготовки майбутнього вчителя іноземних мов (ІМ) є актуальною і наразі визначено концептуальні основи інтегративно-рефлексивного підходу, орієнтованого на багаторівневу методичну підготовку вчителя ІМ для системи загальної середньої та неперервної професійної освіти (Соловова Е. Н. 2004); комплексно досліджено методичну освіту майбутніх учителів ІМ початкової школи в трьох взаємопов'язаних аспектах: як системи, процесу й результату (Бігич О. Б. 2005); визначено засоби й методи професійної лінгводидактичної підготовки майбутнього вчителя ІМ і культур (Сухих О. В. 2005); розроблено концепцію й методику формування лінгводидактичних компетенцій майбутнього вчителя ІМ (Безукладников К. Э. 2009); досліджено теоретико-методичні основи прискореної підготовки вчителя ІМ в умовах додаткової освіти під час професійної перепідготовки на факультеті підвищення кваліфікації (Махмурян К. С 2009); запропоновано методику формування професійно-методичної діяльності студентів педагогічних факультетів ІМ (Языкова Н. В. 1995), методичної компетенції бакалавра педагогіки в галузі ІМ на основі інтегративного підходу (Ходькина А. В. 2011) та в процесі професійно орієнтованого навчання ІМ (Макеєва С. Н. 2013); досліджено окремі аспекти формування МК у майбутніх учителів ІМ: методичної підготовки вчителів у ВНЗ до навчання ІМ учнів профільної школи (Зєня Л. Я. 2013) й майбутнього вчителя-предметника до конструювання і проведення інтегрованих уроків з ІМ та екології (Дьяченко М. В. 2004); формування професійно-методичної компетенції на семінарських заняттях з методики викладання ІМ із використанням відеозапису-ситуаційної моделі ІМ (Гончарук О. В. 2003); методичну систему підготовки студентів педагогічних ВНЗ до роботи над розвитком діалогічного мовлення молодших школярів (Воронина М.П. 2000); кейс-методу в структурі й змісті методичної компетенції вчителя ІМ (Красикова Е. Н. 2009). Щодо методичної підготовки майбутнього викладача ІМ на сьогодні проведено наукове дослідження М. В. Йай (2003), в якому визначено загальнотеоретичні основи системи відслідковування рівня сформованості білінгвальної методичної компетенції у магістрантів мовного ВНЗ, розроблено технологію оцінки рівня сформованості спеціальних методичних умінь. Утім попри наявні наукові доробки особливості контролю за процесом і результатом формування методичної компетентності (МК) майбутніх викладачів ІМ у самостійній роботі наразі не достатньо досліджено.

Контроль є важливою складовою навчального процесу і передбачає вимір та оцінку навчально-пізнавальної діяльності студентів. Контроль формування у майбутніх викладачів ІМ має свої цілі, функції, види, форми, засоби та об'єкти.

Формування МК розглядається як «мета-процес» і «мета-результат». Вважають, що завдання, які складають цілі навчання, визначають і зміст контролю [16, с. 127], який на різних етапах навчання визначається відповідними дидактичними завданнями викладача [9]. «Мета-процес» передбачає оволодіння майбутніми викладачами окремими компетенціями (субкомпетенціями) МК, де основними цільовими установками є набуття методичних знань, оволодіння методичними вміннями формування окремих видів мовних та мовленнєвих компетентностей, організації позааудиторної роботи з ІМ, а «мета-результат» – розвиток методичних умінь як результату формування МК. Відтак контроль за процесом і результатом формування МК доцільно розглядати як діяльність викладача з метою спостереження, аналізу результатів навчальних дій магістрантів в інформаційно-комунікаційному навчальному середовищі (наприклад, у спроектованому і розробленому у системі управління навчанням Moodle) для оперативного вживання заходів щодо коригування індивідуальної траєкторії учіння («мета-процес») та з метою оцінювання і визначення кореляції між запланованим і реальним результатом навчальних досягнень магістрантів («мета-результат»).

Мета статті – розкрити особливості контролю за процесом і результатом оволодіння методичною компетентністю майбутніми викладачами ІМ у процесі їхньої самостійної роботи.

У процесі формування МК реалізуються відповідні функції контролю. У методиці навчання ІМ визначено функції контролю [6, с. 156–157], окремі з яких доцільно інтерпретувати в контексті реалізації контролю за процесом і результатом формування МК майбутніх викладачів ІМ у самостійній роботі. Оскільки впродовж оволодіння МК в інформаційно-комунікаційному навчальному середовищі (ІКНС – штучно створені викладачем умови для асинхронної професійно орієнтованої самостійної навчально-пізнавальної діяльності магістрантів за індивідуальною траєкторією учіння з використанням засобів навчання і

контролю, комунікації та керування навчальним процесом) відбувається самоконтроль магістрантами власних навчальних дій за індивідуальною траєкторією учіння, дидактичні функції контролю проектуються у відповідну діяльність як викладача, так і магістрантів.

Функція зворотного зв'язку є основною і передбачає керування як процесом навчання, так і процесом учіння шляхом опосередкованого контролю викладачем, самоконтролю магістрантом за процесом і результатом асинхронної професійно орієнтованої самостійної навчально-пізнавальної діяльності (цілеспрямована, багатоаспектна, поліфункціональна реалізація індивідуальної траєкторії учіння магістранта із дібраними та/або розробленими викладачем електронними засобами навчання і презентованими в ІКНС). Автоматизований контроль та високий рівень інтерактивності зворотного зв'язку в ІКНС дозволяють використовувати одержані результати для оперативної (само)корекції індивідуальної траєкторії учіння кожного магістранта. Коригувальна функція проявляється а) у виявленні магістрантом вихідного рівня методичних знань, проектуванні на цій підставі індивідуальної траєкторії учіння, у здійсненні самоконтролю і коригуванні освітнього маршруту за одержаними результатами; б) у спостереженні й аналізі викладачем перебігу навчальних дій магістрантів з метою коригування їхньої індивідуальної траєкторії учіння. Навчальна функція тісно пов'язана з управлінською, а спільно та у взаємозв'язку вони забезпечують як опосередковане навчання, контроль, керування процесом учіння магістрантів (з використанням засобів навчання ІКНС та інструментів оцінювання й статистики Moodle), так і учіння, самоконтроль, керування кожним магістрантом власною індивідуальною траєкторією.

У процесі контролю за перебігом і результатом формування МК реалізується комплекс основ керування навчальною діяльністю, сформульованих М. М. Левіною [4, с. 77], а саме: створення умов для успішної навчальної діяльності; організація навчальної інформації; регулювання навчальних дій; організація опорних елементів навчальних дій (тестові завдання, навчально-методичні задачі, теоретичний матеріал); стимулювання мисленнєвих і практичних дій різними прийомами навчання; реалізація інформативно-комунікативних функцій (використання засобів комунікації Moodle); контроль і коригування діяльності магістрантів. Оціночна функція реалізується в процесі оцінювання викладачем та самооцінювання магістрантами їхніх навчальних дій у різних видах контролю й оцінювання – попередньому, поточному, тематичному, рубіжному [6, с. 157], кожний з яких за формою організації є індивідуальним.

Метою попереднього контролю є визначення магістрантом вихідного рівня володіння методичними знаннями в межах теми вивчуваного підмодуля (об'єкт контролю – методичні знання, засіб контролю – «Вступний тест») з метою проектування індивідуальної траєкторії учіння. Просуваючись індивідуальною траєкторією учіння, магістрант здійснює поточний самоконтроль, а викладач – опосередкований поточний контроль за перебігом формування відповідної методичної субкомпетенції, спостерігає за навчальними діями магістранта, аналізує їх та, за необхідності, надає допомогу у коригуванні визначеної ним траєкторії учіння. У цьому випадку об'єктами контролю є набуті шляхом опрацювання теоретичного матеріалу методичні знання (засіб контролю – тестові завдання) та методичні вміння (засіб контролю – навчально-методичні задачі тестового формату, з вільноконструйованою відповіддю зокрема).

Відомо, що оцінювання як формалізований процес визначення рівня опанування студентом запланованих (очікуваних) результатів навчання [11, с. 47] передбачає виставлення оцінки (балу), що ґрунтується на зіставленні навчальних досягнень студентів з мінімальними вимогами [11, с. 55] на основі визначених критеріїв як підстави для оцінки [15, с. 349]. Н. Ф. Тализіною сформульовано умови, за яких уможливується об'єктивність та обґрунтованість оцінки [16, с. 135], яких доцільно дотримуватися з деякою інтерпретацією: визначення методичних знань і вмінь, оволодіння якими передбачено цілями навчання і які повинні підлягати контролю; отримання диференційованих показників за кожним з об'єктів контролю; за однаковою кількістю правильних відповідей в процесі виконання одного завдання нараховується однакова кількість балів.

З метою автоматизованого поточного (само)контролю рівня набуття методичних знань та оволодіння методичними вміннями в процесі виконання завдань та навчально-методичних задач тестового формату та деяких творчих навчально-методичних завдань (укладання вправи, тестового завдання, лінгвосоціокультурного коментаря тощо) в ІКНС використовується єдиний критерій «правильність», відповідно до якого магістрант може отримати максимальну оцінку 100 балів.

Тематичний контроль передбачає оцінювання результатів асинхронної професійно орієнтованої самостійної навчально-пізнавальної діяльності з метою оволодіння методичною субкомпетенцією у формуванні окремих видів мовних та мовленнєвих компетентностей. Засобом контролю є творче навчально-методичне завдання на розроблення плану-конспекту фрагмента практичного заняття з наступною його презентацією на семінарському занятті з навчальної дисципліни «Методика навчання ІМ у вищій школі» у формі професійно орієнтованої рольової гри. Відтак магістрант має можливість апробувати розроблені навчально-методичні матеріали й отримати рекомендації викладача та інших членів академічної групи щодо коректності сформульованих цілей, обраних способів їх реалізації, коректності використовуваних засобів навчання, режимів роботи тощо в процесі обговорення проведеного фрагмента практичного заняття.

Виконуючи творче навчально-методичне завдання з розроблення плану-конспекту фрагмента практичного заняття з ІМ, магістрант вдається, у термінах В. М. Полякова [13, с. 25], до перспективного аналізу в процесі планування, а після його проведення повинен мати місце його ретроспективний аналіз з метою самоконтролю, чому сприяє обговорення продемонстрованого фрагмента. Таким способом відбувається аналіз методичної ситуації, обговорення найефективнішого способу її вирішення на основі набутих методичних знань, проявляється оригінальність та розвивається гнучкість як методичного, так і критичного мислення, активізується методична рефлексія та творчість майбутніх викладачів ІМ. У процесі оволодіння методичними вміннями розроблення плану-конспекту фрагмента практичного заняття синтезуються методичні знання й інші методичні вміння (аналізу, добирання, розроблення, укладання тощо). Пропонуються певні критерії оцінювання відповідного навчально-методичного завдання.

Планування плану-конспекту фрагмента практичного заняття починається із з'ясування і чіткого формулювання його цілей, що дозволяє визначити критерій «коректність формулювання цілей» [12, с. 197]. Цілі навчання тлумачать як заздалегідь спланований результат, що досягається за допомогою різних прийомів, методів і засобів навчання [1, с. 344]. Реальні результати навчання відрізняються від навчальних цілей (очікуваних результатів) тим, що стосуються навчальних досягнень студентів, тоді як цілі навчання є намірами викладача (запланованими результатами) [11, с. 55]. Тому коректні методичні дії викладача щодо визначення етапів формування мовленнєвих навичок/розвитку мовленнєвих умінь, вибору прийомів навчання, які б підтримували інтерес студентів до вивчення ІМ, дозволяють унеможливити незбалансованість між реальними і запланованими результатами. Отже, доцільно ввести критерії оцінювання «адекватність визначених етапів поставленим цілям» та «адекватність обраних прийомів навчання», які повинні відповідати етапам формування навичок, розвитку умінь, рівню студентів [12, с. 180].

У процесі реалізації фрагмента практичного заняття актуалізуються організаційні функції викладача – дії, що мають за мету планування навчального процесу й управління діяльністю студентів і проявляються у вигляді команд, вказівок, завдань [8, с. 66]. Вони повинні бути чіткими, лаконічними, доступними і, за необхідності, містити зразок виконання, що зумовлює введення критерію «коректність формулювання інструкцій».

Викладач ІМ повинен уміти проводити виучуваною мовою всі організаційні етапи заняття, давати та пояснювати студентам завдання, відповідати на їхні запитання, пояснювати новий мовний та мовленнєвий матеріал і все, що стосується організації ПЗ з ІМ [17, с. 22]. Відомо, що іншомовне спілкування розглядається і як мета навчання ІМ, і як засіб досягнення цієї мети, а мовлення викладача є для студентів засобом мовної наочності, зразком для наслідування (тому має бути нормативним, автентичним [6, с. 478]) і значною мірою визначає ефективність та успішність як організації окремого практичного заняття, так і навчання загалом, уможливорює керування навчальною діяльністю студентів. Адже методично точно формулюючи завдання, він не лише ефективно організує та успішно контролює навчальну діяльність студентів, а й надає їм цілий арсенал алгоритмів самоорганізації та самоконтролю [2, с. 80]. Важливим є використання викладачем «вербальних зв'язків» [12, с. 190], які забезпечують ефективність і послідовність засвоєння навчального матеріалу, мовленнєвих кліше, виразів «класного вжитку». Тому не викликає сумніву доцільність введення критерію «мовна правильність» оформлення плану-конспекту фрагмента практичного заняття.

У визначенні кількості балів за окресленими критеріями доцільно враховувати те, що вони є рівнозначними й однаковою мірою засвідчують готовність майбутнього викладача ІМ до ефективної реалізації функцій професійно-методичної діяльності. Посилаючись на власний педагогічний досвід і зважаючи на об'єктивні умови необхідності оперативного оцінювання під час семінарського заняття, максимальною оцінкою є 5 балів.

Рубіжний контроль формування МК у процесі асинхронної професійно орієнтованої самостійної навчально-пізнавальної діяльності передбачає оцінювання методичних умінь магістрантів розробляти план-конспект практичного заняття та сценарій позааудиторного заходу в реальних умовах організації освітнього процесу з ІМ під час педагогічної практики. Критерії оцінювання плану-конспекту фрагмента практичного заняття використовуються й для оцінки рівня розвитку методичних умінь розроблення плану-конспекту практичного заняття та доповнюються іншими, які потребують обґрунтування.

Тип і вид практичного заняття є деякою мірою «штампом», який надасть недосвідченому викладачу неоцінену послугу, а коректно визначений тип і вид ПЗ є ключем до грамотного планування будь-якого практичного заняття, тому доцільним є введення критерію «коректність визначення типу і виду практичного заняття» [12, с. 335-336]. Динаміка практичного заняття залежить від коректного визначення послідовності його компонентів і етапів, які повинні співвідноситися з практичною метою [12, с. 180]. При цьому важливого значення набуває продуктивність використання аудиторного часу, найбільшу частину якого має бути відведено вправляння (тренуванню і практиці у спілкуванні), що треба враховувати у визначенні співвідношення часу стосовно різних видів роботи. Визначені часові параметри відображаються майбутнім викладачем ІМ у схематичному плані практичного заняття, тому логічно виокремити критерій «коректність укладання схематичного плану».

У процесі планування ПЗ важливим завданням майбутнього викладача ІМ є добір засобів навчання із різних джерел інформації, навчальної зокрема, чи самостійне їх розроблення. До таких засобів навчання відносяться схеми, таблиці, пісні, вірші, коментарі, картинки, слайди, відео- і аудіоматеріали, ігри, комп'ютерні програми тощо. Коректно дібрані засоби навчання стимулюють перебіг процесу навчання й учіння та, як вважає Е. Г. Азімов, уможливають підвищення ефективності оволодіння ІМ [1, с. 291]. Отже, не викликає сумніву необхідність використання критерію «доцільність обраних засобів навчання».

До основ керування навчальною діяльністю, поряд із розподілом часу, засобами навчання тощо науковці відносять режими роботи [14, с. 272]. Однією із типових помилок викладача ІМ вважають обмеженість форм роботи, коли перевага надається фронтальним та індивідуальним, тоді як парна і групова є найбільш прийнятними для навчання природнього спілкування [3, с. 39]. Режим роботи відображає характер зв'язків студентів із викладачем та між собою в процесі навчання ІМ, а доцільність його вибору визначається дидактичною метою і має відповідати типу сформульованого завдання. Різноманітність і методично коректний вибір режиму роботи уможливує ефективність діяльнісного компонента учіння, а поєднання індивідуальної, фронтальної, парної і групової форм роботи, як вважають науковці, сприяє активізації розумової діяльності тих, хто навчається [7, с. 222]. Отже, логічним є виокремлення критерію «різноманітність режимів роботи».

З огляду на особливості формування у студентів професійно орієнтованої іншомовної комунікативної компетентності важливим є критерій «професійно орієнтованої цінності» спланованого практичного заняття, адже умови навчання мають бути адекватними умовам майбутньої діяльності [12, с. 107], що уможливить реалізацію професійного компонента зазначеної компетентності. Відсутність у студентів (майбутніх учителів/викладачів ІМ) професійного спрямування, відзначає З.М. Цветкова, заважає їм свідомо аналізувати процес засвоєння знань та становлення власних навичок і вмінь, тобто усвідомлювати мовні труднощі саме в педагогічному плані [18, с. 117], тоді як рання професіоналізація на практичних заняттях з ІМ сприяє не лише швидшому й ефективному оволодінню мовленнєвими навичками і вміннями, а й уміннями виявляти особливості, форми, значення, використання виучуваних мовних одиниць; зіставляти явища ІМ з їхніми еквівалентами в рідній мові (за формою, значенням, вживанням); аналізувати способи семантизації лексики; аналізувати фонетичні та граматичні явища; виокремлювати етапи формування мовленнєвих навичок і вмінь; добирати відповідні мовні засоби для заохочування та стимулювання учнів; використовувати

різноманітні види наочності для введення і семантизації лексичного матеріалу; накопичувати «негативний мовленнєвий матеріал», тобто прогнозувати можливі помилки учнів у використанні тієї чи іншої мовної форми та визначати зони міжмовної та внутрішньомовної інтерференції; фіксувати помилки інших студентів і аналізувати їхні причини; практично використовувати всі технічні та інші засоби навчання з урахуванням їх можливостей [10, с. 80]. Отже, будь-яке практичне заняття має бути професійно орієнтованим як за задумом, так і за організацією і реалізацією [12, с. 108]. Розробляючи план-конспект такого заняття, магістрант здійснює його перспективний, а після проведення – ретроспективний аналіз [13, с. 25].

Одним із компонентів МК майбутнього викладача ІМ є методична компетенція організації позааудиторної роботи з ІМ, що передбачає передусім вміння планувати і розробляти сценарій позааудиторного заходу. Оцінюючи якість розробленого плану-конспекту під час педагогічної практики магістрантів, груповий методист має керуватися відповідними критеріями оцінювання.

Оскільки метою позааудиторної роботи ІМ є поглиблення знань, зокрема лінгвосоціокультурних, удосконалення мовленнєвих навичок і розвиток умінь, набутих на практичних заняттях, доцільно ввести критерій «дотичність до виучуваної теми». Важливим критерієм є «коректність формулювання цілей» позааудиторного заходу (лінгвосоціокультурної, практичної, розвивальної, виховної), що уможливить добір магістрантом ефективних прийомів і засобів для їх реалізації. Спрямованість позааудиторного заходу на розвиток комунікативно-діяльнісного компонента професійної підготовки студентів передбачає поглиблення їхніх лінгвосоціокультурних знань шляхом використання навчальних матеріалів з лінгвосоціокультурною домінантою, дібраних на основі принципів новизни й інформативності, не дублюючи знання, набути на практичних заняттях, що дозволяє визначити критерій «лінгвосоціокультурна домінанта» сценарію позааудиторного заходу ІМ. Критерій «результативність» вимагає логічної завершеності сценарію (наприклад, підведення підсумків, спонукання студентів до самоаналізу, саморефлексії, визначення «сильних» і «слабих» сторін позааудиторного заходу), а у випадку організації проектної діяльності – орієнтація на конкретний практичний результат у вигляді продукту проектної діяльності. Останнім є критерій «мовна правильність», тлумачення якого викладено вище.

Всі окреслені в попередньому викладі функції контролю реалізуються в органічній єдності. Діяльність магістрантів в ІКНС дозволяє їм створювати електронний методичний портфель – своєрідну «методичну скарбничку» майбутнього викладача ІМ. Магістрант може зберігати самостійно виконані навчально-методичні задачі, дібрані/розроблені засоби навчання тощо, які можуть бути корисними як під час педагогічної практики, так і в майбутній професійній діяльності, а також дидактичні матеріали до магістерської роботи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Азимов Э. Г. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам) / Э. Г. Азимов, А. Н. Щукин. – М.: Издательство ИКАР, 2009. – 448 с.
2. Бржозовская К. М. Методические приёмы контроля в курсе «Теория и методика обучения иностранным языкам» в языковых педагогических вузах / К. М. Бржозовская // Иностранные языки в школе. – 2009. – № 7. – С. 79–84.
3. Игна О. Н. Обучение будущих учителей иностранного языка управлению учебной деятельностью на уроке / О. Н. Игна // Научно-педагогическое обозрение. Pedagogical Review. – 2013. – № 2 (2). – С. 36–44.
4. Левина М. М. Технологии профессионального педагогического образования: учебник для студентов высших пед. учеб. заведений / М. М. Левина. – М.: Академия, 2001. – 272 с.
5. Майер Н. В. Теоретико-методичні засади формування методичної компетентності у майбутніх викладачів французької мови: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02 / М. Н. Василівна. – К., 2016. – 735 с.
6. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін. / за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.
7. Методика обучения иностранным языкам в средней школе / Г. В. Рогова, Ф. М. Рабинович, Т. Е. Сахарова. – М.: Просвещение, 1991. – 287 с.
8. Миньяр-Белоручев Р. К. Методический словарь: толковый словарь терминов методики обучения языкам / Р. К. Миньяр-Белоручев. – М.: Стелла, 1996. – 144 с.
9. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. – Вид. 5-те, доп. і перероб. / Н. Є. Мойсенюк. – К., 2007. – 655 с.

10. Москалева И. С. Технология профессионально-направленного обучения в подготовке учителя иностранного языка / И. С. Москалева // Иностранные языки в школе. – 2007 – № 7. – С. 78–82.
11. Національний освітній глосарій: вища освіта / авт.-уклад.: І. І. Бабін, Я. Я. Болубаш, А. А. Гармаш та ін. – К.: ТОВ «Видавничий дім Плетяди», 2011. – 100 с.
12. Пассов Е. И. Урок иностранного языка / Е. И. Пассов, Н. Е. Кузовлева. – Ростов-на-Дону: Феникс; М.: Глосса-Пресс, 2010. – 640 с.
13. Поляков В. М. Комплекс видеофильмов для обучения студентов анализу урока иностранного языка / В. М. Поляков // Иностранные языки в школе. – 1988. – № 1 – С. 24–31.
14. Практический курс методики преподавания иностранных языков: учеб. пособие для студентов специальных «Современные иностранные языки» высших учебных заведений / П. К. Бабинская, Т. П. Леонтьева, И. М. Андреасян и др. – 4-е изд. – Минск: ТетраСистемс, 2006. – 288 с.
15. Словник української мови: в 11 томах / за заг. ред. І. К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1973. – Т. 4. (І–М). – 804 с.
16. Талызина Н. Ф. Педагогическая психология: учеб. пособие для студ. средних пед. учеб. заведений / Н. Ф. Талызина. – М.: Изд. центр «Академия», 1998. – 288 с.
17. Тарнопольський О. Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти: навч. посібник / О. Б. Тарнопольський. – К.: Фірма «ІНКОС», 2006. – 248 с.
18. Цветкова З. М. Основные вопросы методики обучения в педагогических институтах и на факультетах иностранных языков / З. М. Цветкова // Иностранные языки в школе. Специальный выпуск «Золотые страницы». – 2010. – № 4. – С. 115–122.

REFERENCES

1. Azimov E. G. Novyi slovar' metodicheskikh terminov i ponyatii (teoriya i praktika obucheniya yazykam) [New Dictionary of methodological terms and concepts (the theory and practice of language teaching)] / E. G. Azimov, A. N. Shchukin – M.: Publisher ICAR, 2009. 448 p.
2. Brzhozovskaya K. M. Metodicheskie priemy kontrolya v kurse «Teoriya i metodika obucheniya inostrannym yazykam» v yazykovykh pedagogicheskikh vuzakh [Methodical control methods in the course «Theory and methods of teaching foreign languages» in language teacher training colleges] / K. M. Brzhozovskaya // Foreign languages at school. 2009, № 7. P. 79–84.
3. Igna O. N. Obuchenie budushchikh uchitelei inostrannogo yazyka upravleniyu uchebnoi deyatel'nost'yu na uroke [Training future teachers of a foreign language management training activities in the classroom] / O. N. Igna // Pedagogical Review. 2013, 2(2). P. 36–44.
4. Levina M. M. Tekhnologii professional'nogo pedagogicheskogo obrazovaniya [Vocational teacher education technology]: ucheb. dlya stud. vyssh. ped. ucheb. zavedenii / M. M. Levina. – M.: Academy, 2001. 272 p.
5. Mayer N. V. Teoretyko-metodychni zasady formuvannya metodychnoyi kompetentnosti u maybutnikh vykladachiv frantsuz'koyi movy [Theoretical and methodological principles of formation of methodical competence of future teachers of French]: Doctor's thesis: 13.00.02 / N. V. Mayer. K., 2016. 735 p.
6. Metodyka navchannya inozemnykh mov i kul'tur: teoriya i praktyka [Methods of teaching foreign languages and cultures: theory and practice]: pidruchnyk dlya stud. klasychnykh, pedahohichnykh i linhvistychnykh universytetiv / O. B. Bihych, N. F. Borysko, H. E. Borets'ka ta in. / za zah. red. S. Yu. Nikolayevoyi. – K.: Lenvit, 2013. 590 p.
7. Metodika obucheniya inostrannym yazykam v srednei shkole [Methods of teaching foreign languages in high school] / G. V. Rogova, F. M. Rabinovich, T. E. Sakharova. – M.: Education, 1991. – 287 p.
8. Min'yar-Beloruhev R. K. Metodicheskii slovar': tolkovyi slovar' terminov metodiki obucheniya yazykam [Methodical dictionary: dictionary of language teaching methodology] / Rurik Konstantinovich Min'yar-Beloruhev. M.: Stella, 1996. 144 p.
9. Moiseyuk N.Ye. Pedahohika [Pedagogy]: navchal'nyy posibnyk dlya stud. vyshch. navch. zakladiv / N. Y. Moiseyuk. – [vyd. 5-te, dop. i pererob.]. K., 2007. 655 p.
10. Moskaleva I. S. Tekhnologiya professional'no-napravlenno obucheniya v podgotovke uchitelya inostrannogo yazyka [Technology is professional-directed learning in the training of the teacher of a foreign language] / I. S. Moskaleva // Foreign languages at school. 2007, № 7. P. 78–82.
11. Natsional'nyy osvittniy hlosariy: vyshcha osvita [Glossary national education: higher education] / avt.-uklad.: I. I. Babyn, Ya. Ya. Bolyubash, A. A. Harmash i in.; za red. D. V. Tabachnyka i V. H. Kremeny. – K.: OOO «Publishing house of the Pleiades», 2011. 100 p.
12. Passov E. I. Urok inostrannogo yazyka [Foreign language lessons] / E. I. Passov, N. E. Kuzovleva. – Rostov n/D: Phoenix; M.: Glossa-Press, 2010. 640 p.
13. Polyakov V. M. Kompleks videofil'mov dlya obucheniya studentov analizu uroka inostrannogo yazyka [Set videos to teach students analyze a foreign language lesson] / V. M. Polyakov // Foreign languages at school. 1988, № 1, P. 24–31.

14. Prakticheskiy kurs metodiki prepodavaniya inostrannykh yazykov [Practical Course of Foreign Language Teaching Methodology]: uchebnoe posobie dlya studentov spetsial'nosti «Sovremennye inostrannye yazyki» vysshikh uchebnykh zavedenii / P. K. Babinskaya, T. P. Leont'eva, I. M. Andreyan [i dr.]. – [4-e izd.]. – Minsk: TetraSistems, 2006. 288 p.
15. Slovyk ukrayins'koyi movy: v 11 tomakh [Dictionary of the Ukrainian language: in 11 volumes] / za zah. red. I. K. Bilodida. – Tom 4. (I-M) – K.: Scientific thought, 1973. 804 p.
16. Talyzina N. F. Pedagogicheskaya psikhologiya [Pedagogical psychology]: ucheb. posobie dlya stud. sred. ped. ucheb. zavedenii / N. F. Talyzina. – M.: Publishing center «Academy», 1998. 288 p.
17. Tarnopol's'kyi O. B. Metodyka navchannya inshomovnoyi movlennyevoyi diyal'nosti u vyshchomu movnomu zakladi osvity [Methods of teaching foreign language communication language in higher education institution]: navchal'nyy posibnyk / O. B. Tarnopol's'kyi. – K.: Firm «INCOS», 2006. 248 p.
18. Tsvetkova Z. M. Osnovnye voprosy metodiki obucheniya v pedagogicheskikh institutakh i na fakul'tetakh inostrannykh yazykov [The main issues of training methodology in pedagogical institutes and departments of foreign languages] / Z. M. Tsvetkova // Foreign languages at school. Special issue of «Golden pages». 2010, № 4. P. 115–122.

УДК 378.147.15: 811.133.1'36

ДІАНА РУСНАК

dianarousnak@yahoo.fr

кандидат педагогічних наук, доцент,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ВИКОРИСТАННЯ МЕДІЙНОЇ РЕКЛАМИ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ МІЖКУЛЬТУРНОГО СПІЛКУВАННЯ

Вказано, що навчання міжкультурної комунікації є головним пріоритетом сучасної освіти, особливо актуально це для навчання майбутніх викладачів іноземних мов. В умовах штучного білінгвізму це стає можливим завдяки залученню у навчальний процес автентичних медійних текстів. Представлено франкомовну медійну рекламу як засіб навчання міжкультурної комунікації. Вивчено умови успішної міжкультурної комунікації. Визначено поняття «міжкультурна компетентність» та її складові. Розглянуто стереотипи як форму соціальних репрезентацій та їх роль і місце у медійній рекламі. Наведено приклад завдань для роботи з медіарекламою відповідно до етапів формування франкомовної комунікативної та міжкультурної компетентностей. Зроблено висновок про ефективність використання медійної реклами в процесі навчання міжкультурного спілкування майбутніх викладачів французької мови.

Ключові слова: медіареклама, міжкультурне спілкування, міжкультурна компетентність, стереотипи, майбутні викладачі французької мови.

ДИАНА. РУСНАК

dianarousnak@yahoo.fr

кандидат педагогический наук, доцент,

Черновицкий национальный университет имени Юрия Федьковича

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕДИЙНОЙ РЕКЛАМЫ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ БУДУЩИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ФРАНЦУЗСКОГО ЯЗЫКА МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАЦИИ

Указано, что обучение межкультурной коммуникации выступает главным приоритетом современного образования, особенно это актуально для обучения будущих преподавателей французского языка. В условиях искусственного билингвизма это возможно благодаря использованию в процессе обучения автентичных медийных текстов. Представлена медийная реклама как способ обучения студентов межкультурной коммуникации. Перечислены условия успешной межкультурной коммуникации. Определено понятие «межкультурная компетентность» и её составляющие. Рассмотрены стереотипы как форма социальных